

OOST EN WEST

Officieel Orgaan der Koninklijke Vereeniging „Oost en West”
Uitgave Schefferdrukkerij, Dordrecht, Wijnstraat 47, Tel. 5700

14-daagsch tijdschrift onder
redactie v/h dagelijksch Bestuur

REDACTIE-COMMISSIE:
C. Poortman, Mr G. H. Eskes en
de alg. secr. Ir M. H. C. Vreede

ADRES DER REDACTIE:

Dr Kuyperstraat 5, Den Haag;
tel. redactie: 115936; giro 14574

DE VASTE LIJN

Dwalingen, misverstanden, vergissingen, wanbegrip, onkunde, verduisterd en vertroebeld door leugen en bedrog en kwaadaardige misleiding — ziedaar het zwarte complex waardoor, in het buitenland, in Nederland en in Indië zelf de chaos wordt bestendigd en het vinden van een uitweg wordt belemmerd. Er is in en om Indië een zoo verwikkelde en doorengestregelde wirwar van tegenstrijdigheden, dat er een zeer sterke inspanning noodig is om een vaste lijn te onderscheiden en te volgen. Er zijn in Indië Engelschen, die door hooghartigheid en onverstand, door een soort koele arrogantie, welke impotente slapheid en bekrompen onverstand maar nauwelijks maskeert, de wrevel en de ergernis opwekken van tallooze Nederlanders. Er zijn in Indië ook Engelschen, die zich moedig gedragen; er zijn Engelse militairen, die zich samen met de Gurkha's in trouwe plichtsbetrachting wijden aan een harde en ondankbare taak. Er zijn in Indië Nederlanders, uit Australië en van elders gekomen die, in de Rapwi, op departementen en in regeeringskringen, vrijwel elken misslag begaan, die men begaan kan — in houding, in beleid en in gedrag. Er zijn in Indië ook Nederlanders, die ondanks de bitterste ervaringen en het diepste leed van de bezettingsjaren en de scherpe ontgoocheling sinds de „bevrijding”, rustig en vastberaden hun taak verrichten, ondanks alles bouwend aan Indië's toekomst. Er zijn in Indië Indonesiërs, wier dolle driestheid elke beschrijving tart, die rooven, stelen en plunderen en de ergste wandaden begaan of, zoo zij die niet zelf begingen, daarvoor fraaie leuzen weten aan te voeren; Indonesiërs die gevangen zijn in haat en dwaze leuzen en die in machtswaan zijn verstrikt. Er zijn in Indië ook Indonesiërs, wier nationalisme en vaderlandsliefde groot, warm en echt zijn en die nochtans niets liever wenschen, dan dat een sfeer van orde en rust geschapen wordt, waarin men samen met de Nederlanders weer kan gaan werken aan herstel van Indië's welvaart.

Al deze menschen en groepen spreken en handelen tegelijkertijd, dwars door elkaar; zij spreken elk in hun eigen taal; zij verstaan elkander in geen deele. Buiten Indië vindt men dan, naast velerlei groepen met openlijk verkondigde beginselen en heimelijk nagestreefde doeleinden een publieke opinie die niet anders zijn kan dan oppervlakkig en slecht voorgelicht. En zelfs in Nederland stapelen de misverstanden, de wederzijdsche beschuldigingen, de twijfel en de verdachtmakingen zich op.

Zoo is dan de toestand in dit ernstig en beslissend uur van Indië en Nederland's historie. Dit uur, waarin het schijnt of het lot nog even aarzelt. Of het de spanning nog wil laten voortbestaan en de beslissingen nog even, nog één oogenblik, vertraagt. Zoo is de toestand in dit begin van 1946 waarvan later,
(Zie vervolg blz. 3)

„Pemoeda's”, tot geweld misleid
en in haat geleid.

P. KOK & Co.

Anna Paulownastraat no. 18
Den Haag, telef. 333870-1-2

verrichten

Alle Bankzaken

Safe inrichting - Assurantiën

Ant. A. Lohman

Juwelier - Horloger

Kalverstraat 138
Amsterdam-C.

Uw horloge-reparatie

kunnen wij weer uitvoeren

Van Schalkwijk & Co.

Commissionnairs in Effecten

*Behandelen gaarne
al Uwe Effecten-zaken*

's-Gravenhage, Javastraat 96
Tel. 111810* (3 lijnen) Postgiro no. 47826
Telegramadres: SCHALKEF

Hotel Pomona

(met Vegetarisch Restaurant)

Molenstraat 53, Telef. 116067*
DEN HAAG

Nog zijn er niet veel boeken....

Maar wát er is en wát er verschijnt,
speciaal wat betrekking heeft op Indië,
vindt U bij:

BOEKHANDEL P. VAN KETEL

G. J. VAN DRIMMELEN

Laan van Meerdervoort 198B, Tel. 330481
's-Gravenhage

U gaat naar Indië?

Dan een

Wereld-Ongevallen-Polis

van „De Zeven Provinciën”

Ongeacht waar U zich ter wereld
bevindt, of U reist per SCHIP of
per VLIEGTUIG,

„De Zeven Provinciën Wereldpolis”
is steeds geldig, met inbegrip van
het Molestrisico.

Uw Makelaar
verschafft U
gaarne
inlichtingen

Assurantie-
Maatschappij

„De
Zeven
Provinciën”
n.v.

Javastraat 1a
's-Gravenhage

HOYNG

Het beste
en oudste magazijn
voor

GESCHENKEN

G. J. R. VAN DER GAAG & ZN

Groenmarkt 27, Den Haag
Telefoon No. 112512

Drogerijen - Chemicaliën

Depôt der meest bekende
Binnen- en buitenlandsche Spécialité's

STEMPELS GRAVEERWERK
RUBBER
KOPEREN
STALEN
WARTNA
MOLEN
STRAAT 30
DEN HAAG
TEL. 114728
NAAM- EN INSTRUCTIEPLATEN-TRANSFERS

(Vervolg van blz. 1)

hoe het verloop ook zij, de historie leeren zal, dat toen over lot en leven en bestaan van Indië en Nederland beide voor vele decennia beslist werd. Verwarring, strijd, verbijstering... In Batavia vergadert men, en confereert, en ziet gespannen toe op wat Sir Archibald Clark Kerr, en dr. van Mook, en Sjahrir verrichten. In Jogja zetelen Soekarno en Mohammed Hatta en bepalen hun houding en bereiden zich voor op strijd. En in Midden en Oost-Java zitten vele duizenden Nederlandsche vrouwen en mannen en kinderen in ellendige gevangenschap, de gijzelaars der extremisten. In Londen voert men het steekspel der hooge diplomatie en maskeeren redevoeringen en leuzen maar zeer ten deele de diepere bedoelingen. In Nederland komen de Eerste en de Tweede Kamer in geheime zitting bijeen en luisteren naar ernstige verklaringen; en andere Nederlanders komen in de Fruithal in Amsterdam bijeen en luisteren naar fraaie leuzen; en weer andere Nederlanders zijn vervuld met diepe zorgen — omdat zij Indië met ondergang bedreigd zien en omdat zij houden van Indië als van hun eigen land....

Hoe vindt men nu te midden van dit alles: de vaste lijn? Men zal die vinden, zoo men zich leiden laat door diezelfde diepe genegenheid voor Indië en tevens door een klaren realiteitszin.

De realiteit is deze: dat in Indië in de harten van talloos vele Indonesiërs een diep en oprecht nationalisme leeft, even natuurlijk en even echt als onze eigen vaderlandsliefde. Dit nationalisme is echter geenszins alleen aanwezig bij Sjahrir en zijn omgeving; nog veel minder alleen bij Soekarno en zijn aanhang. Het is even echt en leeft even sterk in figuren als mr. Slamet, die in Batavia slechts onder sterke Britsche bescherming veilig is en in figuren als R. M. Notosoetarso, die de vervolging der extremisten in Nederland moest ontwijken. En het is even warm en oprecht in de harten dier tienduizenden ontwikkelden, die slechts zwijgen omdat het voor hen levensgevaarlijk is te spreken.

De realiteit is voorts, dat in Nederland vrijwel niemand aanwezig is, die niet bereid zou zijn het woord der Koningin, dat sprak van een zelfstandig en gelijkgerechtigd Indië als deel van het Rijk, gestand te doen. Er is, dit staat volkomen vast, een overweldigende meerderheid van het Nederlandsche volk, die niet taalt naar eenig restant eener de facto sinds lang verdwenen koloniale verhouding. Men wenscht geen Nederlandsche suprematie, Nederland wenscht geen machtspositie, het wenscht nog veel minder iets wat maar zweemt naar overheersing. De realiteit is tenslotte, dat niet alleen in Borneo, in Celebes, op Soembawa en Soemba, Timor en de Molukken, Billiton en Nieuw-Guinea, waar alweder een zeer goede en gezonde samenwerking bestaat, maar ook in Sumatra en ook op Java een zeer sterke meerderheid des volks slechts hartelijk verlangt naar terugkeer van orde en rust, naar 'n tijd, waarin men weer veilig leven en weer rustig aan het werk kan gaan in een volkomen natuurlijk herstel der goede verstandhouding met de Nederlanders, die immers ook alleen hun werk voor den opbouw van Indië willen beginnen.

De twee voornaamste storende elementen worden gevormd door de internationale bemoeiing die, wel verre van hulp te bieden aan den bondgenoot Nederland-en-Indië, vertroebelend werkt, en voorts door het door felle propaganda opgezweept en door Japansche actie voor die ophitsing toegankelijk gemaakte deel van het Javaansche volk. Dat volksdeel bestaat uit vroegere Nippon-

Zoo trekken de pemoeda's, de door Japanners geofende en opgehitste jeugd, door het land van Java.

U kunt nog

de prachtige Oost en West
Kalender bestellen.

Lees de advertentie op blz. 10

knechten, uit roovers en misdadigers, uit politieke extremisten en uit een tot amok opgesarde jeugd. Daaronder zijn, en dat is het tragische element, ook groepen en figuren die, hoe heilloos hun van haat vervulde actie moge zijn, te goeder trouw gelooven in wat hen dag in dag uit is ingeprent.

Vindt men een weg, om dit storingsfront te doorbreken, dan zou een redelijke oplossing mogelijk zijn. Dan zou die hooge muur eerst afgebroken moeten worden, die muur van wantrouwen niet alleen, maar vooral die met geweld opgeworpen muur, welke thans de Nederlanders scheidt van die grote groepen Indonesiërs, die niets liever willen dan het herstel van vrede en goede verstandhouding. Doorbreekt men alsnog dien muur, kan men er een poort in hakken, dan zal wellicht na het vergelijk met welgezinden nog krachtadige actie, samen met hen, noodig zijn eenerzijds tegen roovers en plundersaars, anderzijds om de amokpsychose van een deel der massa door een schok te verstoren.

Dit kan, zoo men een weg vindt om die twee genoemde storende elementen weg te ruimen. Dit kan alleen, zoo men niet door dezen realiteitszin alleen zich leiden laat, maar daartoe de macht en de middelen vindt. Macht en middelen waarlijk niet allereerst in de beschikking over een stevig orde-apparaat, onmisbaar als dit moge zijn — maar de kracht bovenal, die men slechts vinden kan in die warme en diepe genegenheid voor Indië, die liefde voor het Indisch vaderland, welke zoo vele duizenden Nederlanders het besluit liet nemen om ondanks alle doorstane ontberingen, ondanks teleurstelling en bittere ervaringen, in Indië te blijven.

Zij blijven in Indië — en zoo men die vaste lijn vindt zullen zij er blijven. Om er te leven, en met de Indonesiërs te werken voor herstel en wederopbouw. Omdat het hun eigen land is. Het land, waarvoor zoo talloos velen hun leven lieten. Het land, dat hun boven alles lief is.

Coen's Graf

Naar men weet heeft het tot omstreeks 1935 geduurd, alvorens zekerheid verkregen werd omtrent de ligging van Coen's graf te Batavia.

Toen, door de ijverige bemoeiingen van mr. Bloys van Treslong Prins en anderen dit eenmaal was vastgesteld en het graf gevonden was, — er was een goedang van een importfirma boven gebouwd —, werd dit magazijn afgestaan en werd een vereeniging gesticht, die zich een waardige omlijsting van het graf ten doel stelde.

Dit doel werd volkomen bereikt. Door veler medewerking ontstond boven het graf een klein museum; het gebouw, waar het graf zich bevond, werd geheel in Compagnies-stijl ingericht; mr. R. Feith stond zijn op Coen en Coen's tijd betrekking hebbende collectie boeken, kaarten en teekeningen af, anderen gaven kasten en andere Compagnies-meubelen en porcelein in bruikleen — kortom, er bestond in de Benedenstad van Batavia een waardige herdenking van den grondlegger, Jan Pieterszoon Coen. Merkwaardig genoeg hebben de Japanners het Museum geëerbiedigd niet alleen, maar goed onderhouden en zelfs iets aan de collectie toegevoegd.

Toen de capitulatie kwam bevonden Museum en collectie zich in goeden staat; en toen de Engelschen kwamen plaatsten die er enkele schildwachten bij. Misschien weinig waakzame schildwachten. Of te weinig schildwachten. In elk geval: kort geleden zijn rampokkers het Coen-Museum binnengedrongen. Zij hebben van bibliotheek en verzamelingen veel gestolen; wat niet gestolen werd hebben zij grondig vernield.

Zoodat, met Coen's kracht, ook het museum boven Coen's graf ons is ontvallen.

Het Genootschap

De Japanners hebben, evenals het genoemde Museum, ook het Museum en de Bibliotheek van het Bataviasch Genootschap intact gelaten. Zij hebben ook daar de verzamelingen onderhouden; er werd niet gestolen.

Het is thans, na buitengewoon veel moeite, aan vertegenwoordigers van het Bestuur van het Genootschap gelukt, de Engelsche autoriteiten er toe te bewegen, het beheer der collecties en van het gebouw weer aan genoemd Bestuur over te doen dragen.

Nieuws uit Siam

In Siam bevinden zich verscheidene kampen van gewezen krijgsgevangenen, waaronder enkele kampen, waar al weder eenige duizenden Nederlandsch-Indische militairen bijeen zijn en geregeld geoefend worden. Natuurlijk had niemand gedacht, dat het verblijf van vele duizenden Nederlanders in Siam zoo vele maanden zou duren. Er verschijnt thans te Bangkok een Nederlandsch courantje, dat den treffenden naam „De Uitkijk” draagt. En natuurlijk kijkt men uit, daar in het verre Siam, naar het oogenblik, waarop men naar Indië terug kan keeren.

„De Uitkijk” is orgaan van den Regeerings Voorlichtingsdienst. Het derde nummer, dat wij zagen, bevatte goed en zake-lijk nieuws over Indië en Nederland, een rubriek wereldnieuws, zoomede een oproep. Daarin stond, dat het verband tusschen de ex-krijgsgevangenen in Siam soms verloren leek te gaan. De kampen liggen ver uit elkaar, en van en naar Bangkok is voor velen het verlot hoogst zelden en transport moeilijk. Zelfs in Bangkok weet het kamp Sportsclub niet veel van het Trocadero of het Oriental; men moet op het Hoofdkwartier zijn, wil men juiste inlichtingen verkrijgen. Voorgesteld werd nu in elk kamp en in elk hotel een correspondent aan te wijzen, die zou

Jonge Javanen worden geoefend in Japansch zwaardvechten

zorgen dat alle nieuws en mutaties geregeld werden gemeld.

Behalve een advertentie van United-Canteen, Silom Road, bevatte het nummer dat wij zagen 'n annonce van Suriya Co. Ltd, New Road: „die helpt U voor vrouw en kinderen op Java aan dameskleeding, parfumerieën, toiletartikelen etc.”

Dr. Soetomo dreigt

De bekende oprichter, lang geleden, van de „Studieclub” te Soerabaja, dr. Soetomo, is thans een zoo fel en onverzoenlijk extremist, dat hij zelfs geen minister is in Sjahrir's „kabinet”...

Maar wel kon dr. Soetomo nog medio Januari vrijelijk spreken voor „Radio Pemberontakan” en daar gaf deze dokter dit ten beste, wijzende op de Nederlandsche vrouwen en kinderen — eenige duizenden —, die door de extremisten uit Soerabaja zijn weggevoerd voor zij bevrijd konden worden: „Wij zullen Uw vrouwen en kinderen terugzenden, als gij Soerabaja, Batavia en andere plaatsen ontruimt. Anders zult gij hen nooit meer terugzien”.

Tan Malaka terug

Twintig jaar geleden werd de communistische leider Tan Malaka, die opstand en ongeregelheden trachtte te verwekken, uit Indië verbannen.

Tan Malaka is onlangs in Indië teruggekeerd. Hij heeft eenige malen in het openbaar redevoeringen gehouden, o.m. op een te Poerwokerto belegde groote vergadering van allerlei vereenigingen. Daar zeide Tan Malaka in een groote rede, dat een *volksfront* gevormd moest worden, met een minimum-program, waar alle partijen accoord mee konden gaan. Een geluid, dat men zich ook uit landen, veel dichterbij, wel zal herinneren.

De vergadering nam dan ook, aldus door iemand kersversch uit Moskou voorgelicht, een motie aan, zeggende: „dat elke status zou worden afgewezen, welke minder dan 100 percent vrijheid geeft.”

„Surabaya Sue”

Een van de bekendste omroepsters van de revolutionaire radiostations, gecontroleerd door de ongecontroleerde extremistische elementen in Oost-Java, zoo lezen wij in de te Batavia verschijnende „Nieuwsgier”, is Ktut Tantrie. Dit „Ktut Tantrie” is Balineesch, maar de juffrouw, die dezen naam

draagt, is... een Amerikaansche! Zij komt uit Californië en de Britten op Java noemen haar „Surabaya Sue“....

John Bowers van United Press verteld van deze Amerikaansche juffrouw, dat zij al in 1934 op Bali kwam om te schilderen en, zooals sommige andere artisten, besloot haar verder leven daar te slijten. Haar Balineesche naam kreeg ze, toen zij tot het Hindoeïsme overging. De Japanners interneerden haar, maar nu loopt de dame, de rol van „Tokyo Rose“ spelend, vrijelijk op Java rond en houdt lustig opruiende redevoeringen, in het Maleisch, het Balineesch en het Engelsch.

De juffrouw verklaarde o.m. voor de radio, dat zij haar verder leven liever rijst met zout zou eten en in een krot zou wonen, dan te beleven, dat het Westersch imperialisme opnieuw in Indië de baas zou gaan spelen.... Aldus deze artistieke juf uit Californië, Surabaya Sue, die men dit schraal dieet van harte toewenscht....

Christison's brief

Generaal Christison heeft een brief gericht tot de Britsche officieren op Java. Daarin wordt er op aangedrongen verdraagszaam te zijn en meer sympathie en begrip te toonen jegens de Nederlanders. De generaal zegt, dat de Britsche critiek op de Nederlandsche bondgenooten belangrijk is toegenomen, hetgeen wijst op een volkomen gebrek aan dankbaarheid voor de rol, die de Nederlanders hebben gespeeld in den oorlog, en die er toe leidde dat zij praktisch alles verloren, wat zij bezaten. Sedert de Britsche troepen hier kwamen, zijn honderden Nederlanders ontvoerd en duizenden leven nog in kampen. Zij vernemen van het inschepen van Nederlandsche troepen in Nederland, maar zien ze nooit aankomen. Het resultaat is, dat hun moreel en discipline achteruitgaan.

De generaal stelt daartegenover, dat de Britsche verliezen bij het redden van Nederlanders al over de 1200 loopen en dat de Britten daarvoor maar bitter weinig erkentelijkheid ondervinden. Omgekeerd is ontstemming gewekt doordat Britten tegenover hun Nederlandsche vriendinnetjes critiek uitoefenen op Nederlanders.

De brief van Christison was zonder twijfel uitstekend bedoeld. Maar het vreemde noodlot, dat ons in Indië steeds schijnt te achtervolgen, heeft ook deze stellig goedbedoelde poging, om de verstandhouding tusschen Nederlanders en Engelschen te herstellen, alweder bedorven. Want toen de brief in Batavia bekend werd, nam men in Nederland-

sche kringen aanstoot aan het betoog, waarin de generaal begrip en sympathie voor de Nederlanders vraagt, omdat velen hunner „temporarily mentally sick“ zouden zijn.

Waarmede, althans wat de Nederlanders betreft, ook deze poging tot herstel der verhoudingen minder gelukkig werd gevonden. Omdat niemand het plezierig vindt, als sympathie voor hem gevraagd wordt, wijl hij ietwat, zij het maar tijdelijk, getikt is....

Waar zij zijn

„Ik was in een kamp, ik ben in een kamp, ik zal in een kamp blijven.“ Ziedaar de stemming, waarin thans vele duizenden Nederlanders in Indië leven.

De toestand in cijfers, gefixeerd op 16 Januari, wordt treffend vermeld in een bericht van Robert Kiek.

Medio Januari waren te Batavia 26.300 menschen in 13 verschillende kampen. Ongeveer 25.000 menschen wonen buiten de kampen.

Te Bandoeng is de toestand aanzienlijk slechter het geheele Noorden van de stad is eigenlijk één kamp, ofschoon de officieele gegevens zeggen, dat in 6 kampen 33.229 personen leven en buiten kampverband 31.314.

(Zie vervolg blz. 10)

ZOO WERD HET GELEERD!
Op den achtergrond marcheeren de Japanners, op den voorgrond de mee-marcheerende Javaansche hulptroepen, de „Hei-Ho“.

en het volk, dat naar rust verlangt

DE REIS, die de Nationalistische „Regeering“, een aantal buitenlandse journalisten over Java liet ondernemen, was voor hen, een succes. Er heerscht in het binnenland rust en vrede, zeggen die journalisten, het bestuursapparaat draait, er wordt op het land gewerkt....

Het is duidelijk, dat dit voor een deel berust op gezichtsbedrog. Men heeft neiging hierin op de eerste plaats een compliment te zien voor het Nederlandsche bewind, dat zóó grondig georganiseerd was, dat na 3½ jaar bezetting en 4 maanden revolutie de machine op eigen traagheid nog vrij goed blijft doordraaien. Maar ook deze stelling moet men met eenige voorzichtigheid beschouwen: wie de toestanden op Java al jaren kent krijgt uit gesprekken met de betrokken journalisten den indruk, dat het hun aan vergelijkingsmateriaal en aan vermogen om door het scherm heen te zien, wel ontbreekt.

Het staat vast, dat zich achter de façade een chaotische toestand verbergt. Er is niet aan te twifelen, dat in groote streken van Java moeilijkheden met de voedselvoorziening moeten optreden in de periode van den zoogenaamden patjeklik, het tijdvak tusschen de oogsten. Dat komt in Maart en April van dit jaar. Men komt er niet achter of de republikeinsche bestuurders hier te goeder trouw falen of terwille van hun positie het risico nemen van een hongersnood in optima forma.

Men weet immers, dat op grond van mededeelingen van Sjahrir een toewijzing van 120.000 ton rijst door de Geallieerden is vervallen. Het is geen geringe verantwoordelijkheid, die hij hiermede op zich neemt, en wanneer hij hier faalde zou dit een der beslissende momenten in de ontwikkeling van zaken kunnen zijn.

Intusschen heeft de recente reis Soekarno's positie aanzienlijk verstevigd. De verhuizing van den „president“, zijn vervanger en den „minister van binnenlandsche veiligheid“ naar Jogja is wederom een manoeuvre, die getuigt van Soekarno's politiek inzicht. Zij brengt Soekarno naar het hart van Java, waar zijn invloed het grootst is, zijn natuurlijke aanhang het stevigst. Hij heeft er meer gelegenheid dan te Batavia zich te oriënteren op den linkervleugel, maar ook om die, zoo noodig, in bedwang te houden. Soekarno is geen staatsman, want daarvoor mist hij karakter en visie, maar zijn politiek instinct is groot genoeg.

Een bijkomstig voordeel is, dat Sjahrir's positie bovendien veel kwetsbaarder wordt. Voordeel? Ja, want ondanks het feit, dat tot nu toe naar buiten niets gebleken is van den strijd, die zich moet afspelen tusschen den scherpen, duidelijken theoreticus Sjahrir en den geslepen demagoog Soekarno, is het onvermijdelijk, dat zij nu of later in botsing komen. Soekarno heeft met groot inzicht Sjahrir op den voorgrond laten gaan en blijft zelf, zoolang hij dat wenschelijk acht, op den achtergrond. De koers verandert nu weer. Hij herneemt, naar binnen, de leiding; hij stelt zijn „premier“ voor de taak om de Nederlandsche voorstellen te behandelen, die nochtans niet zonder zijn goedkeuring kunnen worden aanvaard. Het moet voor Soekarno een voordeel zijn, zich letterlijk en figuurlijk van Sjahrir te distancieren.

Van welken kant ook bekeken lijkt de verhuizing naar Jogja een coup de maitre. Er zijn nog vele andere kanten aan deze manoeuvre, zooals de verhouding van de zelfbestuurders tot de republiek. Karakteristiek is dat Soekarno, na eerst bij den Pakoe Alam te hebben gelogeed, in het gebied van dezen zelfbestuurder nu zelf een „paleis“ heeft gekregen. Van aankoming met den sultan hoort men minder. De sultan, als goed zoon van zijn volk, zal allicht niet veel sympathie hebben voor den politieke oorlogswinstmaker. De jonge Pakoe Alam is een zwakke figuur.

Dr. van Mook vond bij terugkeer de stemming in de kampen slechter dan ooit. Zij zijn nu weer sterk tegen de haren opgestreken door „het mysterie van de verdwenen mariniers“. Er kwamen mariniers in Priok. Dat was nu eindelijk „iets"! Daarvan werd de helft aan land gezet, met uitsluitend hun persoonlijke wapens. De rest moet weer verdwijnen. Naar verluidt, had Christison bezwaar tegen het landen van gevechtstroepen. Hij wenschte een gezagsbataljon en heeft dat niet gekregen.

Maar het dwaze van het geval en de reden, dat men zich naar het hoofd grijpt, ligt in een verklaring door een spokes-

man van de marine, die met zooveel woorden te kennen heeft gegeven, dat deze mariniers nooit naar Batavia hadden moeten komen en trouwens een heel andere bestemming hadden. Zij zijn veel te goede troepen om wachtjes te loopen in de hoofdstad. Deze booze onthullingen doen de vraag rijzen, wie eigenlijk de dienst uitmaakt in het Koninkrijk der Nederlanden, voorzoover aanwezig....

Ligt in Sjahrir's verklaring van 15 Januari de nadruk op de zinsnede: „we want a peaceful settlement of all difficulties raised by our struggle for freedom“.... of op de verzekering, dat hij Van Mook slechts kan beschouwen als „the first envoy of a foreign but well-known country“? Welke van beide opvattingen men aanvaardt het is dan toch wel ver gekomen. De verklaring werd afgelegd in een persconferentie, die uitging als een nachtkaars, omdat Sjahrir niet antwoordde op verdere vragen.

Ieder hier begreep wel, dat Sjahrir niet op zich zou laten zitten de uitlating van Van Mook, dat hij, Sjahrir, wel met wat minder tevreden zou zijn dan met volle onafhankelijkheid. Als Van Mook's verklaring eenvoudig een schot in de lucht is, kan men dit alleen betreuren als een prikkelend gebaar. Maar stel, dat dr. Van Mook goede gronden heeft voor zijn meening. Welk nut kan dan gediend zijn met de suggestie, die de tegenpartij, met wien men coûte que coûte tot overeenstemming wil komen, moet embarasseeren?

„Gezichtsverlies“ is in dezen overspannen toestand het ergste, wat men Sjahrir kan aandoen. Behalve de psychologische reden om te zwijgen was er ook een zakelijke: Sjahrir ziet misschien ook wel andere mogelijkheden dan alleen maar de onafhankelijkheid pur et simple, maar hij heeft rekening te houden met een zeer groote fractie, die alleen maar in zwart en wit de dingen kan zien. De suggestie dus, dat Sjahrir bereid zou zijn water in zijn wijn te doen, moet aanstonds de linkerzijde in beweging brengen. Zoo werd de druk der politieke extremisten op Sjahrir verscherpt, en het gevolg is deze verklaring.

Deze verklaring van Van Mook, en deze reactie van Sjahrir, vormen samen al weer het zooveelste incident. In de inheemsche pers rommelt 't al. „Merdeka“, verschijnende onder toezicht van het „republikeinsche ministerie van voorlichting“, zegt dat „als straks de strijd beëindigd is Sjahrir kan heengaan en vervangen kan worden door een ander, die meer in de smaak valt“; maar voorloopig moet men hem terwille van de nationale eenheid maar steunen.

„Onze tegenstander“, zegt „Merdeka“, „is nu in een hoek gedreven, maar wij moeten begrijpen, dat hij in staat zou kunnen zijn, zijn krachten opnieuw te verzamelen en weer sterk te worden door verdeeldheid te zaaien in onze gelederen.“

Die „verdeeldheid“ is er echter al lang. Niemand, die dit niet weet, nu zij openlijk gedemonstreerd is in Mr. Slamet's beide brieven: die aan de Koningin en aan admiraal Helffrich. De brief aan den admiraal, aan wien Slamet verzocht zorg te dragen voor de toezending van den brief aan Hare Majesteit, is op zichzelf wellicht nog belangrijker dan die aan de Kroon. Want hierin wordt met zooveel woorden Sjahrir verantwoordelijk gesteld voor „den leugen“ — den leugen van „dat de meerderheid van het Indonesische volk achter zijn (vermeende) regeering staat“.

De beteekenis van verklaringen, dat iemand „het geheele volk“ of een deel „achter zich heeft“ is maar zeer betrekkelijk. Wij zouden thans voldoende geoefend moeten zijn in de eenvoudigste beginselen van massapsychologie om te begrijpen dat dit, al ware het zoo, nog niet veel zegt.

Maar in dit geval liggen de zaken eenvoudiger. Want dat Slamet inderdaad een zuiver beeld van den toestand geeft, wanneer hij zegt, dat het volk rust, vrede, orde en geregelde toestanden wenscht, staat als een paal boven water. En dat Sjahrir niet het geheele volk en misschien zelfs maar een fractie van de nationalistische beweging vertegenwoordigt, vindt in de „Merdeka“ bevestiging.

Het volk, de lijdende, duldzame massa toont zijn voorkeuren op duizenderlei wijze. Men moet ze zien en spreken en zal dan ook niet twifelen. Men moet gezien hebben, hoe in de donkerste dagen te Batavia de handelaars nog verstolen poogden zaken te doen, men moet de uitlatingen van vrees, en

Kort voor Japan's capitulatie werden op last van Soekarno de beeltenissen van Churchill en Roosevelt door Indonesiërs verbrand. Ook werd een pop verbrand, die achter de rookwolk verborgen is. Die stelde voor... den heer Van der Plas

ook die van critiek op de terreur en de intimidatie hebben vernomen om te weten, dat de revolutie hem een last, en geen inspiratie was.

Natuurlijk is deze oneindige rij van eenvoudigen van geest niet de drijvende kracht van eenig politiek streven; haar opinie is geen opinie die richting geven kan.

Behalve in één zeer bepaalden zin: dat zij met de zekerheid, die slechts aan de eenvoudigen van geest gegeven is weet, welke de voorwaarden zijn voor haar bestaan en ontwikkeling: rust en vrede, orde, een rechtvaardig bestuur....
BATAVIA, 16 Januari 1946.

Onbegrijpelijk

Men wil niets liever, in Nederland, dan ten volle vertrouwen dat de Nederlandsche autoriteiten, die in Indië een zoo bovenschermelijk zware taak hebben te vervullen, die taak zoo goed mogelijk verrichten. En toen de luitenant-Gouverneur-Generaal, Dr. van Mook, hier te lande vertoefde en weer vertrok om ginds dat zware werk te gaan verrichten, wilde men ook niets liever dan gelooven en vertrouwen, dat inderdaad alles zal worden verricht, wat in deze buitengewoon moeilijke situatie mogelijk is. Men wil niets liever, herhalen wij, dan in eensgezindheid achter een figuur te staan, die dan toch op dit beslissende moment in onze historie Nederland's woordvoerder en Nederland's vertegenwoordiger is.

En dan verneemt men, niet eens, maar telkens weer, berichten die zoo onverklaarbaar en zoo onbegrijpelijk zijn, dat men ondanks alles weer gaat twifelen. Een daarvan is het volgende:

Tijdens de Japansche bezetting waren in één der kampen de hoogste Nederlandsche autoriteiten bijeengebracht. Daar was

mr. Spit, de vice-president van den Raad van Indië, daar was mr. Jonkman, de voorzitter van den Volksraad, de heer De Bruyn Kops, lid van den Raad van Indië, de heer Götzen, directeur van Financiën, en nog een twintigtal anderen.

Deze leidende figuren hebben mishandeling en doodsgevaar getrotseerd door, maanden achtereen, elken dag overleg te plegen over hetgeen gedaan moest worden als de Jappen eenmaal verslagen zouden zijn. Precies zooals de Vertrouwensmannen in Nederland, hadden deze autoriteiten in Indië illegaal hun plannen gereedgemaakt. Er was zelfs eenig contact met de buitenwereld gelegd, waarin ook Indonesiërs betrokken waren; er was zeer zorgvuldig voorbereid, welke taak ieder hunner dadelijk na de bevrijding zou vervullen. *Alles was klaar* — na Japan's nederlaag zou men aanstonds gereed zijn het bestuur volledig over te nemen.

Welnu — de bevrijding kwam. Weliswaar kwamen nog geen troepen, maar er was toch al spoedig aanraking met de Nederlandsche autoriteiten uit Australië. Wat niet kwam, wat uitbleef, weken lang, was de uitvoering der zoo zorgvuldig en met zoo veel gevaar gereedgemaakte plannen. Sterker: men liet deze hoogste autoriteiten van Indië *in hun kamp*. Men liet ze er niet uit... en zoo kwam van de uitvoering niets.

Een tragisch verzuim — want in die eerste weken na de capitulatie was de bestuursovername nog rustig, zonder strijd en zonder tegenstand van beteekenis mogelijk geweest.

Een nog vreemder verzuim: toen dr. Van Mook in Indië aankwam, en toen de Engelschen aankwamen heeft men evenmin van deze zorgvuldig voorbereide plannen gebruik gemaakt. De betrokken figuren, die dan toch een belangrijk deel van datgene vormden, wat men „de Indische Regeering” placht te noemen, werden nauwelijks geraadpleegd, nauwelijks te woord gestaan — en daarmee was de groote kans, vrijwel de zekerheid, van een behoorlijk herstel van normale verhoudingen verkeken. Als men nu nog weet, dat onder deze autoriteiten, die zoo zorgvuldig hun plannen hadden voorbereid, zich niet alleen de genoemden bevonden, niet alleen een man als de Volksraadsvoorzitter mr. Jonkman, maar ook een figuur als prof. dr. Pijper. Als adviseur voor Inlandsche Zaken was dr. Pijper met alle kringen van Indonesiërs bekend en vertrouwd; en in die kringen wordt hij vertrouwd.

Men heeft nochtans het niet noodzakelijk geacht hem aanstonds te raadplegen, nog veel minder hem, als deel van het bovenaangeduide geheel, in de gelegenheid te stellen zijn taak te verrichten — *toen die nog verricht kon worden*, en dat was de eerste paar maanden na Japan's capitulatie nog het geval.

Ziet — dit alles verneemt men dan, en men voegt het geval toe aan het reeds zoo omvangrijk hoofdstuk der gemiste kansen. En nog altijd wil men niets liever dan vertrouwen in hen, die een zoo buitengewoon zware taak moeten uitvoeren. Maar deze dingen blijven... onbegrijpelijk.

Werkt voor Indië !

Wie de Koninklijke Vereeniging „Oost en West” helpt versterken, werkt voor Indië. Hij versterkt de vereeniging, die gestadig opwekt tot medeleven met en belangstelling voor Indië, Suriname en Curaçao.

Geeft dit orgaan ter lezing aan Uw vrienden en bekenden. Wekt hen op tot het lidmaatschap ! Vraagt proefnummers aan van ons tijdschrift en geeft ze door aan anderen. Contributie minimum f 5,— per jaar, donateurschap minimum f 10,— per jaar.

Vóór Pinksteren :

20.000 leden !

Suriname en Curaçao (in het Koninkrijk)

In onze West-Indië-rubriek geven wij ditmaal een en ander weer uit de aantekeningen van wijlen A. Muhlenfeld, aan wien in het vorige nummer het „In Memoriam” door onzen voorzitter werd gewijd.

Deze aantekeningen zijn, terwijl Nederland nog bezet was, te New York verschenen in den bij Querido uitgegeven bundel „Nieuw Nederland”, en de heer Muhlenfeld gaf daarin allereerst een beeld van het principieele en belangrijke verschil tusschen Oost- en West-Indië. In Oost-Indië kwamen wij om handel te drijven en zijn er slechts door de omstandigheden gedrongen macht gaan uitoefenen; West-Indië werd op Spanjaarden en Engelschen veroverd en daar bestond de bevolking maar uit weinig talrijke en laag ontwikkelde Indianenstammen. Anders dan in de Oost riepen wij hier dan ook volksplantingen in het leven. Nederlanders, Portugeesch-Joodsche kolonisten en uit Afrika geïmporteerde werkkrachten. Anders dan in de Oost, voelde men zich in de West van den aanvang af thuis.

Suriname kende al voor het einde der 17e eeuw een vertegenwoordigend lichaam; beide West-Indische gebieden zagen zich al sedert 1865 een vrij groote mate van autonomie toegekend.

De in 1936 tot stand gebrachte herziening der Staatsregelingen van Suriname en Curaçao had slechts ten doel, deze in overeenstemming te brengen met de in 1922 in de Grondwet gebrachte wijzigingen. Maar tijdens de behandeling in de Volksvertegenwoordiging is door de Regeering beaamd, dat een meer algemeene herziening na niet te langen tijd zou ondernomen moeten worden.

De jaren van internationale spanning en daarna het uitbreken van den wereldoorlog beletten niet alleen het ter hand nemen van de in uitzicht gestelde algemeene herziening, doch waren zelf oorzaak dat, sedert Nederland in den krijg betrokken en in Suriname en Curaçao de staat van beleg afgekondigd werd, verschillende maatregelen door de Gouverneurs, op eigen gezag en verantwoordelijkheid, getroffen werden die anders aan het oordeel der Staten zouden onderworpen zijn geworden. Het behoeft intusschen geen betoog, dat hieraan niet de beteekenis van een terugkeer op den weg der staatkundige evolutie mag worden toegekend.

Het tegendeel blijkt b.v. uit de indiening bij de Staten van Curaçao van een ontwerp landsverordening tot instelling van zelfstandig bestuur in verschillende ressorten en toekenning van bevoegdheden aan de daarin in het leven te roepen organen. Dit ontwerp was de vrucht van den arbeid der in December 1942 door den Gouverneur van Curaçao, onder voorzitterschap van prof. Oppenheim ingestelde Commissie ter bestudeering van Staatkundige Aangelegenheden.

Wat de kwestie van een eventueele verantwoordelijkheid der West-Indische departementshoofden — om voor zulke kleine gebiedsdeelen als Suriname en Curaçao niet dadelijk van ministers te reppen — betreft, hiervoor geldt vrijwel hetzelfde als door mr. Blom ten aanzien van Indië is betoogd (verantwoordelijkheid aan de volksvertegenwoordiging) met dien verstande, dat de vraag zou kunnen rijzen of het wel raadzaam ware, den Gouverneurs, die in dergelijke kleine maatschappijen als de West-Indische uiteraard dichter bij het dagelijksch gebeuren staan dan een Onderkoning van Indonesië, dezelfde beslissende bevoegdheid ingeval van conflict tusschen volksvertegenwoordiging en regeering te verleenen, als aan laatstgenoemde toegedacht. Te denken ware aan een

mogelijkheid, dat het Rijksparlement zulke gevallen te beoordeelen zou krijgen.

Er zijn trouwens nog andere aangelegenheden, die, zonder strikt genomen onder de interregionale te behooren, toch ver kunnen uitgaan boven engere belangen van deze kleine gebiedsdeelen. B.v. die, welke verband houden met de aanwezigheid van wereldhavens en olieraffinaderijen. Moge, in den gedachtengang ten grondslag liggend aan de nieuwe structuur van het Koninkrijk, geen plaats meer zijn voor regeling door het parlement van onderwerpen, de andere gebiedsdeelen betreffend, er kan m.i. veel minder bezwaar tegen bestaan zulk een bevoegdheid wel toe te kennen aan het Rijksparlement.

Hoewel met mr. Blom gemeend wordt, dat er voor afzonderlijke West-Indische ministers vermoedelijk geen volle taak in het Rijkskabinet gevonden kan worden, zou het toch bepaald als een leemte gevoeld worden in dien Suriname en Curaçao niet in het Rijkskabinet vertegenwoordigd zouden zijn. Wellicht ware de oplossing te vinden in de instelling van een onderstaats-secretariaat voor West-Indië.

Mochten de omstandigheden de spoedige instelling van een secretariaat ter voorbereiding van de Rijksconferentie mogelijk doen zijn, dan zullen de West-Indische gebiedsdeelen daarin van den aanvang af vertegenwoordigd moeten zijn.

Immers, hoe betrekkelijk onbelangrijk ook, afgemeten naar de bevolkingssterkte, welke tezamen slechts 1/250 van die van Indonesië en 1/30 van die van Nederland is, in andere opzichten gaat hun beteekenis verre uit boven die door hun zielental aangegeven. Dit treedt reeds te voorschijn zoo men bedenkt, dat Suriname tal van jaren meer dan de helft van het grondmateriaal voor de Amerikaansche aluminiumproductie leverde, terwijl in Curaçao twee van 's werelds 15 grootste havens alsmede twee van 's werelds grootste olieraffinaderijen gelegen zijn.

Hoe sterk de historische band tusschen deze beide overzeesche gewesten en het moederland ook moge zijn, elk hunner heeft zijn eigen, zeer uiteenloopende problemen. In twee opzichten vertoonen zij echter groote overeenkomst.

Het peil der volksontwikkeling — hetgeen uiteraard niet hetzelfde is als cultuurniveau — is er naar Westerschen maatstaf gemeten belangrijk hooger dan in Indië. Analphabetie komt er weinig voor en een groot percentage der bevolking heeft er zelfs verdergaand dan lager onderwijs genoten. Op grond hiervan is het zeer goed denkbaar, dat de nieuwe Staatsinrichtingen van deze beide gebiedsdeelen in verschillend opzicht meer overeenkomst met die van Nederland zullen kunnen vertoonen, dan althans aanvankelijk wellicht voor Indië mogelijk zal blijken.

Een ander punt van overeenkomst is daarin gelegen, dat de bevolking van beide gebieden, de eenige waar de Nederlandsche vlag gedurende de moeilijke oorlogsjaren ongerept bleef wapperen, in woord en daad de duidelijkste bewijzen gaf van trouw en gehechtheid aan de zaak van Nederland.

De heer Muhlenfeld besloot met den wensch, dat het herrezen Koninkrijk in niet verre toekomst zal worden omgebouwd tot een hecht gemeenebest, samengesteld uit vier zelfstandige en gelijkgerechtigde deelen.

MAAKT PROPAGANDA MET DIT NUMMER

De andere Indonesiërs

Men heeft in Nederland menigmaal de vraag gesteld, die voor wie Indië niet kennen ook zeer begrijpelijk is:

als het nu waar is, dat Sjahir en Soekarno maar een kleine minderheid van het Javaansche volk en een nog veel kleiner minderheid der volken van geheel Indië vertegenwoordigen, hoe komt het dan, dat wij van die meerderheid nooit iets hooren en waar ZIJN dan die Javanen, die gelooven in samenwerking met de Nederlanders?

Het antwoord kon door wie Indië wel kennen gemakkelijk gegeven worden. Er bestaat, puur en uitsluitend als gevolg van het noodlottige hiaat — de Japansche capitulatie medio Augustus, de eerste aankomst van Britsche troepen in den loop van October! — op Java een volstrekte overmacht van de groepen, die Soekarno als hun leider erkennen.

Met toepassing van alle middelen, welke men leerde van de Japansche propaganda, van welker virulentie en doordringend vermogen men zich nauwelijks een voorstelling kan maken, hebben deze groepen hun macht gevestigd. Een macht, die gehandhaafd wordt door volstrekte terreur.

Terreur als een Javaan geen rood-wit speldje draagt, wordt hij door gewapende lieden aangehouden, bedreigd en gedwongen een speldje te koopen. Terreur: als een Indonesiër iets aan Nederlanders verkoopt, wordt hij afgerost. Terreur: als een Javaan op zijn huis niet de rood-witte vlag hijscht, wordt hij met brandstichting bedreigd. Terreur: wie op het platteland niet meedoet, wie geen geld en goed geeft aan de extremisten, wordt bedreigd, ontvoerd, mishandeld of gedood.

Is het zoo'n wonder, dat het onder deze omstandigheden voor den Javaan vrijwel onmogelijk is, te spreken — als hij iets anders wil zeggen, dan hetgeen Soekarno en de zijnen voorschrijven?

Er is aan de eene zijde de millioenenmassa, die duldt en ondergaat. Soms worden deelen van die massa aangegrepen door de ophitsing, en dan laten deze menschen, die jaren lang door de Japanners gekneveld en die nu door loslopende benden beroofd worden, zich meeslepen. En de anderen, de millioenen, verbouwen wat zij noodig hebben om in leven te blijven, en zwijgen, en hopen maar vaag op het wonder, dat eens weer orde en rust en veiligheid herstellen zal. En er is voorts aan die zijde de groep van meer-ontwikkelden, die wel degelijk inzien, dat Java door de extremisten naar ondergang gevoerd wordt. Die groep, waartoe overgrote deelen van het Inheemsche Bestuurscorps behooren en vele andere ontwikkelden, die zich vrij wisten te houden van de psychose, welke de extremisten in haar greep houdt, *is haar leven niet zeker.*

Wie *niet* meedoet met Soekarno, verkeert in gevaar. Wie dan, minder lijdzaam, iets anders doet, of zegt, of zelfs maar denkt, dan Soekarno, verkeert in direct levensgevaar.

Zoo komt het, dat men zoo weinig hoort van die „andere Indonesiërs”. Weinig, maar toch wel iets.

Want nu heeft onlangs mr. Slamet de moed gehad voor een getuigenis. Mr. Slamet, een der zeldzame Javaansche deskundigen op financieel gebied, was vroeger inspecteur van Financiën en onder het Japansch bewind zelfs algemeen adviseur op financieel gebied.

Zoozeer was zijn gezindheid bekend, dat Mr. Slamet op 2 October door extremisten werd ontvoerd. Als door een wonder werd hij gered. De terroristen hadden hem in het tijdelijk door hen bezette Paleis in Buitenzorg opgesloten. Daar werd hij door de Gurkha's gevonden en gered; en gelukkig hebben de Engelschen hem toen een woning te Batavia gegeven, waar hij onder zware militaire bewaking woont.

Mr. Slamet nu heeft een „open brief” geschreven aan H. M. de Koningin, zoomede een daarbij behoorenden geleide-brief aan admiraal Helffrich, dien hij verzocht voor doorzending te zorgen.

Zoo loeren, in struikgewas en alang-alang, de pemoeda's.

Het is een brief, die verdiende in extenso op de voorpagina's van alle Nederlandsche bladen te staan. Wij vermelden er voor heden dit van:

Mr. Slamet verklaart, geen weg onbewandeld te willen laten om voor het door Japansche propaganda misleide volk een menschwaardige samenleving op te bouwen. Daar bij de voor hem bereikbare Nederlandsche autoriteiten „de hulp gering en het uitzicht donker was”(1), besloot mr. Slamet zich te wenden tot „de souvereine draagster van het gezag”.

„Het onmetelijke leed van mijn volk-in-nood”, aldus Slamet, „dreigt overschreeuwd te worden door de huurlingen eener vuige propaganda, die Japansche heeren hebben gediend en thans door geweldpleging en plundering de vergetelheid trachten af te dwingen voor hun verraad en de onmetelijkheid hunner schuld.... Er moet onmiddellijk ingegrepen worden door mannen van eer en vertrouwen, die ter zake kundig zijn en die met kracht durven verdedigen de zaak der rechtvaardigheid.”

Mr. Slamet is Javaan, en nationalist. Ook mr. Slamet wenscht vrijheid en ontwikkeling voor zijn land en zijn volk. Maar hij verwerpt de methoden en de terreur van Soekarno en de zijnen; hij verwerpt de roof, de plundering, de revolutie; hij wenscht in samenwerking met de Nederlanders, wier arbeid in Indië hij onmisbaar acht, te komen tot verwerkelijking van de belofte van H. M. de Koningin: de ontwikkeling van Indië tot gelijkgerechtigd en zelfstandig deel van het Koninkrijk.

Het is zeker noodzakelijk, dat althans wij in Nederland de beteekenis begrijpen van deze moedige stem — de stem eener verdrukte meerderheid....

In Nederland zelf klonk eveneens zoo een stem. Hiertelende is aangekomen R. M. Notosoetarso, Javaan van hoogen adel, Christen, lid van den Volksraad en ook deze vooraanstaande persoonlijkheid heeft kennis gegeven van zijn gezindheid.

R. M. Notosoetarso zegt: de Japansche terreur is door een terreur van Soekarno en zijn aanhang vervangen. Er is geen sprake van, dat zij het Javaansche volk vertegenwoordigen. Het Javaansche volk wil rust om te werken, orde om te leven, gezag om op te bouwen. Maar het ondergaat thans het dwangbewind van Soekarno, gelijk het de Japansche knevelarijen onderging, waaruit dit bewind is voortgekomen.

Een oplossing ziet R. M. Notosoetarso alleen in herstel van ordelijke toestanden, zoo spoedig en zoo krachtig mogelijk, opdat na het herstel van redelijke verhoudingen het overleg geopend kan worden, dat voeren moet tot hernieuwing van de samenwerking tusschen de volksgroepen, die in Indië thuis hooren: Indonesiërs, Nederlanders en Chinezen.

Laat ons op het wonder hopen, dat eens een tijd aanbreekt, waarin het vergelijk niet allereerst gezocht zal worden met een vijandige en misleide minderheid, maar waarin men de reconstructie zoeken zal door samenwerking met die groepen, die daartoe vrijwillig en uit eigen overtuiging bereid zijn.

kunstkalendar oost en west

De reproducties zijn
naar olieverf schilder-
stukken van
v. Meeteren Brouwer
en bevatten
afbeeldingen van:

JAVA
CURAÇAO
sawahs op java
ossenkar
school suriname
strand java

Van deze prachtige
driekleurendruk kalender
zijn nog exemplaren te
bestellen bij de

Schefferdrukkerij

Wijnstraat 47, Dordrecht
Postrekening 2456

Prijs f 2,50, franco huis
Afmeting 32 x 45 cm

Groote
duidelijke cijfers

(Vervolg van blz. 5)

Te Buitenzorg wonen 6.840 menschen in kampen; in Semarang 13.700 in kampen en 31.610 buiten kampverband.

Dit alles betreft Nederlandsche mannen, vrouwen en kinderen binnen de geallieerde bezettingszone, die dus in, laat ons zeggen: betrekkelijke, veiligheid zijn.

Betrouwbare gegevens omtrent wie daar buiten leven, zijn nauwelijks voorhanden. De jongste ramingen omtrent die onbereikbare slachtoffers zijn:

Kediri 2000, Cheribon 940, Jogja 1800, Garoet 28, Madioen 2000, Malang 2500, Magelang 2490, Perwakarta 68, Poerwokerto 899, Soebang 71, Soemedang 100, Tasikmalaja 106, Tjimoera 13, Solo 500 in kampen en 3500 in afgesloten stadswijken, Djember 100, Salatiga 300, Tegal 700, Pekalongan 250. Men weet, dat nog geïnterneerden zijn in Poerwodadi, Tawangmanggoe en Pati; hun aantal kan niet worden geschat.

Maar zoo komt men toch al op rond 17.000 mannen, vrouwen en kinderen — die leven als gevangenen, onbereikbaar en in ellendige omstandigheden, de gijzelaars der extremisten....

Van Sumatra zijn deze gegevens bekend: Medan 13.700, Padang 1.620, Palembang 4.600, Fort de Kock 100 en Telok Betong 150.

Het geld in Indië

Op Java is nog altijd het Japansche geld wettig betaalmiddel. Koers: op zijn best 3 cent voor den gulden. Het feit, dat men een milliard gulden aan Japansche Indische bankbiljetten in een bank aantrof, en later nog eens 150 millioen, was een meevaller. Overigens is op Java ook al heel wat „Nica-geld" in omloop; de Chineesche handelaren geven er den voorkeur aan; de geallieerde cantines accepteren alleen Nica-geld. Verder is er nog vrij veel geld van vóór Maart 1942 in handen van vele groepen der Indische samenleving — velen hebben het verstopt, toen de Japanners inlevering voorschreven. Maar voorts zijn op Java in omloop Engelsche ponden, Amerikaansche dollars, Britsch-Indische rupees en zelfs wat Philippijnsche pesos.

Intusschen wil de „republiek" de zaak nog wat eenvoudiger maken, door zelf ook geld te gaan uitgeven. Met de postzegels is dat al gebeurd. In „Merdeka" stond een plaatje van zoo'n republikeinsche Indische postzegel: in het midden een banteng en een roodwitte vlag, en daarop nog een bantengkop....

Boeken *over Indië*

W. J. G. Brix: „Waarom moeten Nederland en Oost-Indië één zijn?" Uitgeverij W. van Hoeve, Deventer.

Een boekje, dat een overzicht geeft van alles, wat in Indië tot 1941 door Nederlanders samen met de Inheemsche bevolking tot stand werd gebracht.

„Soms heb ik den indruk gegeven", aldus de schrijver in een slotwoord, „dat ik de Nederlanders wat op den voorgrond heb geschoven en daarmede de Inheemschen naar den achtergrond heb geduwd. Toen heb ik nog eens Nederlandsch-Indië aan mijn gedachten laten voorbijgaan en ik ben tot de conclusie gekomen, dat ik niemand onrecht heb gedaan. Ik heb de Nederlanders niet op den voorgrond geschoven want... ze staan er. Ik heb de Inheemschen niet naar achteren geduwd, want... ze staan daar. Ze staan daar nog, maar ze komen naar voren, langzaam maar zeker, en niet *niettegenstaande* den Nederlander, maar ze komen naar voren met *behulp* van den Nederlander, die hem op elk terrein de helpende hand biedt."

Johan Fabricius: „De Kraton". De Bezige Bij, Amsterdam 1945.

Verzen van Fabricius over Jogjakarta, over serimpi's en pradjoerits, over een edelman en kratondansen en over het middagschot aldus:

„Het is zoover. De wacht komt in 't geweer.
Een der pradjoerits nadert met de lont.
Daar schiet de bliksem uit de leeuwenmuil
Van 's Kraton's oud, verweerd kanon.
Maar feller dan de vlam is 't zinderend zonlicht.
De doffe dreuning van het schot scheurt maar heel kort
De stilte uiteen, die zich onmiddellijk sluit.
Al wat er rest, is 't ritselen van de musschen,
Die nu gereed zijn voor hun middagslaap.
Een kleine wolk van kruitdamp blijft nog hangen
En zweeft heel langzaam naar omhoog.

Indien dit grijzig-blauwe wolkje er niet ware,
Zou men nog denken: 't schot was nooit gelost
En deze heete stilte om den Kraton
Hing er reeds duizend jaar.

DE NEDERLANDSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N.V.
(DEVIEZENBANK)
UW RAADSMAN EN BANKIER

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 'S-GRAVENHAGE
en in 62 andere plaatsen in Nederland

MESKER

PARKSTRAAT 10 - DEN HAAG

WONINGINRICHTING
BINNENHUISARCHITECTUUR

N.V.
ROTTERDAMSCH LLOYD

Eet

Ten Hoeve's

Roggebrood

Heerengracht 22, Waldeck Pyrmontkade 2E
DEN HAAG

v. Meursstraat 10a, ROTTERDAM

ROELF BOEKEMA

PRINSESTRAAT 60,
hoek Juffrouw Idastraat
's-GRAVENHAGE

**POSTZEGELS
VEILINGEN**

AANKOOP - VERKOOP
KEURING - TAXATIES

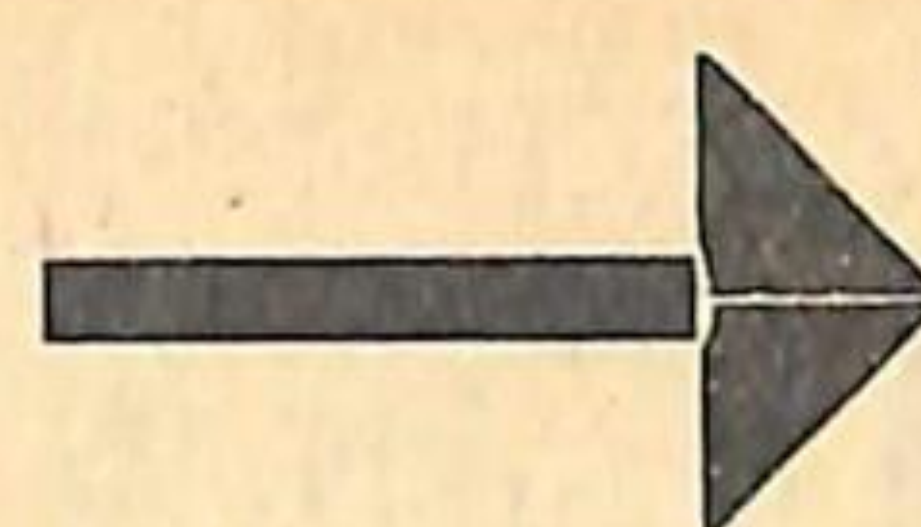
H. B. LOHMAN & ZOON

Juweliers

PLAATS 5 - DEN HAAG
Telefoon 113442

INKOOP

van juweelen,
gouden en zilveren werken
Sportprijzen

**Boeken
over Indië**

Generaal Swart *Pacificator
van Atjeh*

door M. H. DU CROO en H. J. SCHMIDT

De geschiedenis van een leven, van een tijdperk
in de geschiedenis — Geïllustreerde uitgave
Gebonden f 15.—

En nu.... Indië

door

ANDRIES VOORTLAND en W. G. N. DE KEIZER

Deze bekende publicisten en kenners onzer over-
zeesche gebiedsdeelen schreven geen roman, geen
fanfares, geen halleluja, maar.... hanteerbare
werkelijkheid, in een hanteerbaren vorm.
circa 200 pagina's ingenaaid f 3.50

**Het Kon. Ned. Ind. Leger
in den strijd tegen Japan**

TARAKAN 1942, TIMOR 1941-'42, SAUMLAKI 1942
Geïllustreerde uitgave. Ingenaaid f 0.75

**Rechtvaardigheid
voor Indië** *Indië in den Maalstroom*

door Dr. J. W. MEYER-RANNEFT

„Wat Indië noodig heeft is geen liefdadigheid,
maar het is rechtvaardigheid, het is plaats voor
vrede en niet vlucht voor moord. Ontzaggelijk
dreigt de schuld te zijn van hen die op het laatste
moment zouden verzuimen te doen wat noodig is.
Er is een groter glorie denkbaar dan een copie
te zijn van de Weimar-Regeering in Duitschland”.
Ingenaaid f 1.25

Deze boeken zijn verkrijgbaar in iederen goeden
boekhandel en bij den uitgever

N.V. LEITER - NYPELS - MAASTRICHT
onder toezending van het verschuldigde bedrag.

Bankierskantoor M. de Jong & Zn.

Directeuren:

Dr. JOS. JANSSENS, Drs. H. C. DE LINT

MOLENSTRAAT 15a,
DEN HAAG

Zo juist verschenen: M. H. Székely—Lulofs,
Onze bedienden in Indië prijs f 2.25

en W. J. G. Brix,

Waarom moeten Nederland en Oost-Indië één zijn?
prijs f 1.10

In de boekhandel verkrijgbaar.

UITGEVERIJ W. VAN HOEVE, DEVENTER

NEDERL. STOOMVAART MAATSCHAPPIJ

„OCEAAN”, N.V.

Directie: Prins Hendrikkade 159,
AMSTERDAM

HOLLAND

OOST-INDIË

Vice versa

VOOR POSTZEGELS
ENGELKAMP!

AANKOOP
VERKOOP
VEILINGEN

THEO ENGELKAMP, Den Haag
Lange Poten 7a
Telefoon 113853

„Bagatelle”

PASSAGE 61 - DEN HAAG
Telefoon Café 114047
Telefoon Dir. 180788

Café-Concert

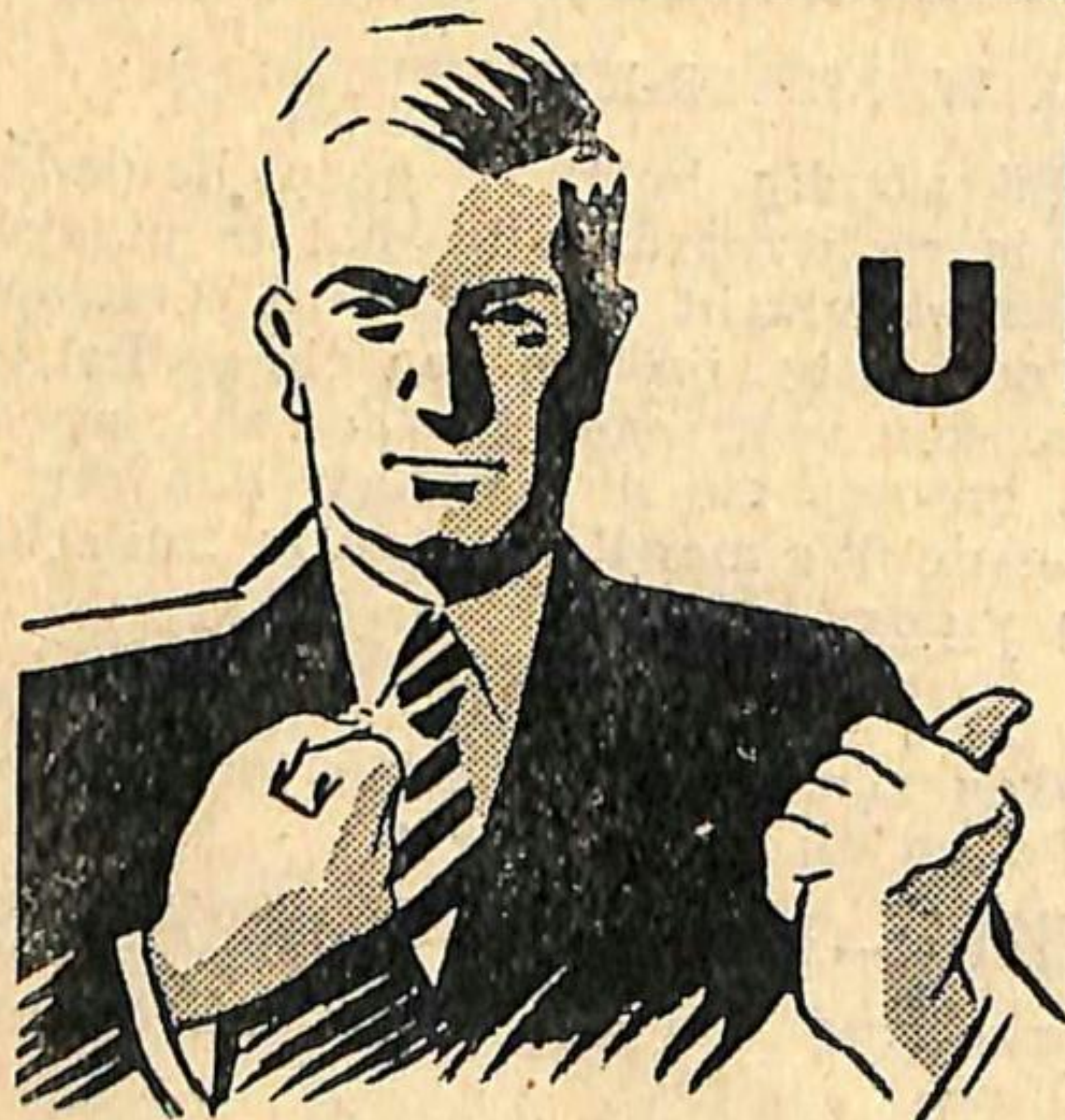
RESTAURANT 1e ETAGE

't Goude Hooft

Groenmarkt, Den Haag

TAVERNE - RESTAURANT
alwaar de keuken op zeer
bijzondere wijze wordt verzorgd

U KUNT leiding geven!

Elke mensch is gemaakt op „samenleving”. De natuur heeft dan ook aan elken mensch de eigenschappen van het in groepsverband levende wezen meegegeven. Dat wil zeggen: dat in ieder mensch alle eigenschappen om leiding te geven in de kiem aanwezig zijn. Ook in U! U kunt dus leiding geven, U bent er toe geschapen. Alleen... sommige eigenschappen in U moeten tot ontwikkeling worden gebracht, en een bepaalde kennis moet worden vergaard...

Cursist 100932, boekhouder, schrijft:

„Wanneer ik vroeger tegen één mijner superieuren moest spreken, dan bloosde en stotterde ik. Thans ben ik, voornamelijk door mijn tong en mijn praktische inzichten, belast met een groot teorgantsatie-plan en heb ik het volledig vertrouwen van directie en procuratiehouders.”

Cursist 105204, vliegt-technicus, schrijft: „Uw cursus geeft den bedrijfsleider veel steun, daar hij hem zijn moeilijkheden leert kennen en aangeeft hoe deze kunnen worden opgelost. Het is een cursus juist voor onzen modernen tijd.”

Cursist 103498, bedrijfsleider, schrijft: „Ik ben zowel maatschappelijk als geestelijk vooruitgegaan. Geestelijk ben ik naar het oordeel van anderen een krachtige persoonlijkheid geworden. Maatschappelijk ben ik van assistent-chef opgeklimmen tot bedrijfsleider.”

SLA UW VLEUGELS UIT!

Menig mensch blijft zijn geheele leven lang als een gevangene rondlopen, terwijl hij - in figuurlijken zin - vleugels heeft. Sla gij Uw vleugels uit. De moderne toegepaste psychologie van Dalmeijer's schriftelijke cursussen leert U dat, - zooals 30 jaar van verrassende successen overtuigend hebben bewezen.

TEST UZELF

Wat weet U van: trainingscurven, stophorloges, het Bedaux-tijdsstudiesysteem, de cyclograaf, gestaffeld tijdloon, het Rowensstelsel, procestoeslag, Welfarewerk, promotietests, productietests, graphische controle, priemkosten, de P.F.-methode enz. enz. Wanneer U van elk dezer onderwerpen niet het ontstaan en het juiste gebruik kent, denk dan niet meer, dat U van de moderne efficiency techniek op de hoogte bent, maar volg de grondige schriftelijke Dalmeijer-opleiding: „Efficiency Techniek”.

BON

(langs deze lijn afsnijpen a.u.b.)

Zendt mij kosteloos uitgebreide inlichtingen over Uw cursus „Efficiency Techniek”.

NAAM:

STRAAT: No.

ADRES:

(invullen in DRUKletters a.u.b.)

Na invulling opzenden met 15 ct. aan postzegels aan DALMEIJER'S CURSUSSEN, Afd. OW 446 Konninginnew. 182, Adam-Z. U kunt ook per brief schrijven, als U dit blad niet wilt beschadigen.